
NELLEKE

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ

TOE, Nelleke, speel jij nou een poosje zoet met je poppen! Kijk, Liesbeth heeft niet eens een jurkje aan. En Krelis huivert van kou in z'n katoenen speelpakje. Die huilt om z'n lekkere warme trui. Zie je wel?" zegt moeder. En ze weet zichzelf, gelijk altijd, wanneer ze probeert Nelleke voor haar poppen te interesseeren, terug in haar eigen kinderland Fantasia.

Doch voor Nelleke is dat land gesloten met zeven sloten en zwaar vergrendeld.

Voor háár is een pop een stijf, stil ding, dat je gerust in een hoek kan laten zitten. Als moeder zegt, dat Krelis huilt, dan meent ze daar natuurlijk net niks van. Ze doet maar alsof, omdat ze graag wil dat Nelleke, die wat verkouden is, in de kamer blijft, en haar niet overal achterna loopt!

En Nelleke wil wel doen, wat moeder zegt, zeker wel. Ze wil geen stout kindje wezen.

Doch het is een slap ding met een koude, steenen kop, die ze een jurk aantrekt. Niet een echt poppekind. En daarom verveelt het spel zoo gauw.

Daarom gaat ze toch weer, eer ze er goed bij denkt, moeder achterna in de keuken, en bedelt om kopjes te mogen wasschen, net als Mina. En als ze klaar is met haar eigen bordje en kopje en schoteltje, dat niet breken kan, vraagt ze om haar serviesje. Maar er moet water in de trekpote, en melk in het kannetje, en suiker in het potje. Alles moet „echt" zijn. Want Nelleke kan geen denkbeeldige thee schenken en met een ernstig gezicht uitdrinken, zooals Ria en Tootje dat doen op het schooltje.

Een paar dagen later beslist moeder, dat Nelleke weer ver genoeg beter is om naar het fröbelschooltje te gaan. Onderweg kan ze goed worden ingestopt. En in huis vat ze toch telkens opnieuw kou in de tochtige gang. Als ze nog in de kamer bleef met haar speelgoed! . . .

Doch dan verzet Nelleke, die anders al een half uur te voren voor het raam staat, uit angst, dat juf vergeten zal haar te halen, zich onverwacht heftig.

En op moeders vraag: „maar waarom wil je dan niet?" pruilt ze: „Ria en Tootje spelen altijd samen. En met Jaapje en Tony. Maar nooit met mij".

Omdat Nelleke, wanneer ze eenmaal een huilbui heeft, niet tot bedaren te brengen is, besluit moeder haar vandaag dan nog maar thuis te houden. 's Middags zal ze met juf gaan praten, wat er waar is van Nellekes bewering. Juf zegt: „Ria en Tootje willen wel, En Nelleke zelf wil ook wel. Maar Nelleke kan niet op dezelfde manier spelen als de andere twee. Die zeggen, dat ze een groot huis hebben, en dat Jaapje de vader is, en Tootje het kind. En dat Nelleke de dienstbode zijn mag. Maar Nelleke weet niet, hoe ze een vloer moet vegen zonder een echt veger en blik, of een straat schrobben zonder bezem. En ze wil geen boodschappen halen in een winkel, die er niet is. En dan begrijpen de anderen dat weer niet van haar. Zegt u maar, dat ze een mooie leeslegger mag vlechten van wol. Dan komt ze wel graag weer. Daarvoor heeft ze veel meer geduld dan de anderen. U zal zien: als ze grooter wordt, krijgt u een echte hulp aan haar".

Nellekes moeder weet, dat ze zich daardoor getroost moest voelen. Er misschien trotsch op zijn. Een groote dochter tot hulp!

Wanneer maar niet de heugenis aan eigen zoet-verdroomde kinderjaren zoo sterk nog was, dat ze er nu nog soms naar terug verlangen kon. Want het leven, het echte, praktische leven, vindt ze lang niet altijd mooi! 's Avonds praat ze met vader over Nelleke. En ze vertelt hem, wat juf zei.

„Wel, wees daar dan blij om. Je zal zien: als Nelleke eenmaal op de groote school gaat, heb je niks geen moeite meer met haar. En als ze een droomstertje was, zooals jij schijnt te willen, zou de last dan pas beginnen."

„Misschien, ja", zegt moeder.

„Ook voor het kind-zelf", vult vader nog aan.

En moeder zegt weer: „misschien ja".

Maar als vader zich opnieuw verdiept in zijn vaklectuur, en zijzelve doorbreit aan een jurkje voor Nelleke, herhaalt ze in zichzelf nog eens, doch nu zeer twijfelend: „misschien".

Want ze kan de gedachte niet van zich af zetten, dat Nellekes zin voor de nuchtere werkelijkheid de sterke reus is, die de poorten van het sprookjes-paradijs voor haar toegesloten houdt.

HET HEILIGE

DOOR A. A. WILDSCHUT

IV. Heilige personen

HET zal nu overbodig zijn te zeggen, dat we in de samenvoeging „heilige personen” wel geheel en al de gangbare opvatting van „heilig” dienen te vergeten. Heilige personen, dat zijn zij, die over veel kracht, veel mana de beschikking hebben, en daarom bij uitstek geschikt zijn om het verband met de hogere machten tot stand te brengen en te onderhouden. Wij stellen dit met nadruk voorop, wijl achter het feit dat in een bepaalde groep, (huisgezin, familie, stam,) één of meerdere personen kennelijk onderscheiden worden van alle anderen, een religieuze factor schuilt. De huisvader, het familiehoofd, het stamhoofd beslissen alles, niet omdat zij de baas zijn krachtens ouderdom, of politieke kwaliteiten, maar omdat zij religieuze grootheden zijn.

Zoals bij de „staat in het klein”, n.l. het huisgezin men dan pas tot lid van het gezin is bevorderd wanneer er religieuze handelingen hebben plaats gevonden (zie het vorige artikel over „de haard”), zoo is het ook bij de grootere gemeenschappen, bij de „staat in het groot”. En die religieuze handelingen hangen ten nauwste samen met de religieuze grootheid, die het hoofd is. Deze kan als bemiddelaar optreden, zoowel van de kant van de menschen als van de zijde der hogere machten. Zij vereeren namens de menschen en worden op hun beurt vereerd. (Prof. v. d. Leeuw.) Zij zijn mana dragers en het is zaak dit mana te eerbiedigen en ervoor te waken dat het niet vermindert, maar zoo mogelijk toeneemt. Iedere gedachte aan zedelijke kwaliteiten is hier verre. Naar ons besef berust het mana soms juist op nietzedelijke factoren. Maar die nietzedelijke factoren zijn naar het besef van de vereerders positief van religieuze aard. Immers: het zedelijke en nietzedelijke ligt nog ongescheiden naast elkander.

Een merkwaardig voorbeeld hiervan is wel de tooverdokter, de medicijnman of sjamaan. Deze tovenaars hebben het vermogen zieken te genezen, regen

te brengen, en doen dat op een wijze die wij bedrog vinden. Hij zal b.v. een zieke kies genezen door uit eigen mond een steentje te halen. Hij weet dat dit een steentje is. Toch is hij te goeder trouw, aangezien hijzelf, wanneer hem de last van een zieke kies overkomt, een collega te hulp roept. Het gaat hem en zijn vereerders niet om wat hij *doet*, maar om de *bedoeling* van zijn handelingen. En die bedoeling berust op zijn mana, dat hij op bovenmenselijke wijze heeft verkregen. Hier staan wij voor het geheel, vanaf techniek die altijd ten dienste staat, tot de bezetheid, die opgewekt moet worden om het mana opnieuw deelachtig te worden. Maar vast staat, dat dit alles zeker van *religieuze* gehalte is!

Wij kunnen natuurlijk niet alle heilige personen breed bespreken, Dan zouden aan het woord moeten komen: magiërs, profeten, yogins, fakirs, derwisjen, asceten. Wij kiezen er twee uit, n.l. de Koning en de Priester.

De Koning

Het is zoo langzamerhand een gewoonte geworden om Voltaire's woord aan te halen: „Le premier qui fut roi fut un soldat heureux”, d.w.z. de eerste koning was een gelukkig soldaat. Deze letterlijke vertaling geeft niet nauwkeurig weer wat de bedoeling is. Voltaire is van meening dat het koningschap van de oudste tijden af steunde op politiek en geweld. Dat dit ten eenen male onjuist is, volgt reeds hieruit, dat een politieke koning zich alleen kan handhaven krachtens automatisch werkende wetten; en van dit laatste is in de primitieve maatschappij in het geheel geen sprake. Wij kunnen ons dit bijna niet meer voorstellen, omdat een vorst voor ons, vooral in de laatste jaren, alleen regeert bij de gratie van zijn onderdanen. Bevalt hij niet meer, dan moet hij weg. Wat het oude koningschap echter typeert, dat is wat wij als vage herinnering nog overhebben in „Wij, Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin . . .” Maar dit is niet meer dan een term geworden, waarvan de inhoud